כג: דם שחיטה פרק חמישי כריתות

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

אשר לה' [ל] לרבות [מ] האימורין. והקשה רבינו תלמון הא מינטרין קרא לחסר לה' למדרש הניתר לטהורים מיניה עליו משום טומאה [נ] (מנחות דף כה:) ויש לומר דשקיל וירוח שניהם כחד קרא: **בוולדות** קדשים וקבבר דתניא [ס] אשר לה' לרבות [ע] את האימורין ואימורין קאי עליהו באיסור עולין וחלב קאי עלייהו באיסור ברת [פ] וקאתי איסור טומאה חייל עליה תדע שכן הוא [צ] דהא רבי סבירא ליה איסור חל על איסור (ואימא) וה"מ איסור חמור על איסור קל אבל איסור קל [ג] (חל) על איסור (והוא איסור) חמור לא ובקדשים שמעינן ליה דאמר איסור קל על איסור חמור נמי חייל דהא איסור מעילה קל [ק] הוא ואיסור קדשים איסור חמור ברת ואתי איסור מיתה חייל על איסור כרת [ר] דתניא רבי אומר [ש] כל חלב להי לרבות [ת] אימורי קדשים קלים למעילה ומעילה איסור מיתה וקא חייל על איסור חלב דאיסור ברת הוא ש"מ בקדשים גלי קרא [א] והא תניא ר"ש אומר אין פיגול בעולין ואין נותר בעולין אלא תנאי היא ואליבא דר"ש דאיכא דאמרי בקדשים איסור חל על איסור וא"ד בקדשים נמי אין איסור חל על איסור ולמ"ד בקדשים נמי אין איסור חל על איסור [ב] כל חלב להי [ד] מאי עביד ליה מוקים ליה בולדי קדשים [ו] דקסברי [ז] ולדי קדשים בהוייתן יהו קדושים דתרוייהו בהדדי אתו: **הדרן עלך דם שחיטה**

חמביא [ח] אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט יצא ויראה בעודר דברי [ו] ר"מ וחכמים אומרים [י] יראה עד שיסתאב ויימכר ויפלו דמיו לנדבה ר"א אומר יקרב שאם אינו בא על חטא זה הרי הוא בא על חטא אחר [פ] אם משנשחט [נ] נודע לו ישפך הדם והבשר יצא לבית השריפה נזרק הדם [פ] [ס] (והבשר קיים) יאכל ר' יוסי אומר אפילו הדם בכוס יזרק והבשר יאכל [ש] אשם ודאי אינו כן [פ] עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר משנשחט הרי זה יקבר נזרק הדם הבשר יצא לבית השריפה שור הנסקל אינו כן [ע] עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר משנסקל מותר בהנאה [ק] ענגלה ערופה אינו כן [ע] עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר משנערפה תקבר במקומה שעל ספק באה מתחלה כיפרה ספקה והלכה לה: **גמ'** במאי פליגי ר"מ סבר כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה ורבנן סברי [ס] מתוך שלבו גומר ומקדיש תנא בין שנודע לו שחטא ובין [ו] נודע לו שלא חטא פליגי ר"מ ורבנן בנודע לו שחטא להודיעך כחו דר"מ דאע"ג דידע רחטא כיון דבעידנא דאפרשיה [פ] [לא ידע תצא ותרעה בעדר ובנודע לו שלא חטא להודיעך כחן דרבנן דאע"ג דלא חטא כיון דבעידנא דאפרשיה לא ידע] לבו נוקפו הוה הלכך גמר ומקדיש א"ר ששת מודה ר"מ לחכמים במפריש

מוסף רש"י

אשר לה'. המשפט הזה מחלק מנחמי יוחנן המשפט הזה לכל הנאמרים כאן לרבות מה שנאמר בשלמים ושתפלו פליגי, ומפיק לשר לה' לרבות קדשי קדשים שלא שחט חלבי בעזרה כשר הקרב לה' שאם חלבי בעזרה עכשו כרת (מנחות כה.). כל חלב לה'. הקדשים קלים כתיב, ולכתי מינה כתיב כאן לה' למזבח הקדשי קדשים (מנחות כה.). בהוייתן יהו קדושים. כלומר הן הקדשים ולא כחני למן (מנחות כה.). ולמסי נקט לשון בהוייתן, משום דהא גופיה דולדות קדשים קדושים קמפקא לן בפרק בכורות קדושים מיכיו לך, דמסיק הך קרקע לגבי התמורה, אבל יהיו לך לגבי הולדות. (מנחות שם ובערכין כ"ו:).

הדרן עלך דם שחיטה

עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר. כשאר חולין. (מנחות מז חולין מב.). ואפי' תנא לית ליה הא דתנחומין בכתה זיכני שנגלה עגלה ערופה מחיים ידלדמה לחולין לחטרפה (מנחה שם).

שיטה מקובצת

ג) ורבאי איסור טומאה וכו'. וליכא למידחי דהכא מיירי [דקדמה] טומאת הגוף להקדש כדראיתא בפ' גיד הנשה (דף קא ע"ב) אם נטמא הגוף קודם דהייב משום טומאה אף כי נטמא הבשר דלא דמי דהכא כיון דאקדים ההבהה חל איסור זהות ואיסור טומאה לא חייל עד לאחר זריקה ואז איסור דוחות חל כבר אבל התם דטומאת הגוף לא חייל עד לאחר זריקה ועדיין לא נטמאת הבשר כשנטמא הגוף הוא דחסיר וחל טומאה אהיתר ואם נטמא הבשר כבר האפרוה לא חייל טומאת הגוף האפרוה ועומדת. תוס': ג) דהא ר' סבירא ליה איסור חל על איסור (ובכת' לאיכא נמחוק) והיכי איסור חמור על איסור קל כו' פירש"י ולא איתפרש היכא ובפיהוש"י אשכנזי מי' דאיכא בריייתא בפ' שעורה יחמיר (דף פו ע"ב) דתניא כהן שבא על אחותו אלמנה לפוליו לה כהנן דרים דשכרי איסור חל על איסור והיכי חמור על קל איסור לא מסתפינא רבי לא אלים על הדוא בריייתא דהא לא אשכחן שום תנא דאית ליה איסור קל חל על איסור חמור באיסור כולל והא דקאמר בפ' גיד הנשה (דף קא ע"ב) מאן תנא דאיסור כולל ובאיסור חמור [איסור חל על איסור] ליח ליה (איסור כולל) באיסור חמור אית ליה ובייתי ר' יוסי הגלילי ומשמע דרבנן פליגי עליה ריל הא דפליגי רבנן עליה לאו משום דשכרי דאיסור קל חל על [איסור חמור] באיסור כולל אלא משום דשכרי דשומאת קדש שניהן ניתנו ויתולו זה על זה. תוס' הרא"ש ריל וכן כתוב כתי': ד) אבל איסור קל על איסור חמור לא אשכחן דאיסור קל חל על איסור חמור ולא נמצא לו ראיה ולא נמצא לו ראיה ולא תיבת הגאון ואיסור נרשם עליו קו מלמעלה להורות כי לפ"ד הוא יתר ואיאי למחקו: ה) מאי עביד ליה. ואיתת אמאי לא צריך אשר לה' מאי עביד ליה ריל דצריך ליה לדרשה הנ"ב דלעיל והניחא לאיסור טומאה תיל עליה ואין זה איסור חל על איסור דנטמא הגוף וחל על הבשר שהוא היותר לאחר שיצאת הבשר ואלינה ויחייבין עליה משום טומאה ודאי לן דיוצא לא חייל עליה להתחייב הטמא שאכלה [בהם] ולא דמי לאימורים דאסורים משום זרות ולא מצי חייל טומאת הגוף עליהו ולקשה למוהרי הא דאמר ריי יבמים (דף פו ע"ב) ג' כריתות בשלמים למה אחד לדברים שאינם נאכלין ומכרכין לרש"י דאמר כי' והטמא הוזה קרא למה לי דשמא מינה לקטן שמא שהגדיל דחלו אהדדי טומאה ואיסור דמרים הנשרפים ולכך איצטריך לריבויא הנ"ב דהני מצי לשנויי הכי גבי כל חלב ועדיפא מיניה קא משני: ו) קדשים וקסבר (אות ד' ה') נמחקן ולהי קדשים בהוייתן רק קדושים. תוס' מהורות (דף מה. תוס' נדה (דף מ ע"ב): ז) דברי. תוס' לעיל (דף יט ע"ב): ח) אם משנשחט נודע לו הרי הם ישפך מספקא לן אי אחיא כר' אליעזר: ט) והם הבשר יאכל אות ה' וחיכה קיים נמחק: י) ובין שנודע לו. ל) דאפשריה לא הוה צריך ליה להלכך לא הוה מקדיש נמחק לו שלא חטא להודיעך כחו דרבנן דאע"ג דלא חטא כיון דבעידנא דאפרשיה לבו. יג) חמור חל על. יג) מהיר וקסבר ואות ד' נמחק. יד) אשם תלוי אם עד שלא נודע לו בגמרא מפרש לה הסיד ומהיר וכו' יצא. טו) מהיר הבשר יאכל שהרי. טו) ונשתנו דינא דירעה: יז) והטא הנודע לו שחטא. יח) האיסוריין. תוס' מנחות (דף סה ע"ב) טומאה וכת"כ דריש להכי הלין והיינו. יט) שיצא הולר לחוץ ס"א בעיני אחריא דחלב להוץ ובמקי אמו לא חייל. כ) לגרמה ויבוא בדמיו עולה לא קבני ראו דוה משמע שביבא נסבים משלו אלא לגרמה קחני פירוש. כא) עולה דהיינו לקרן המובח ונסכים קרבים בשל צבור. הרא"ש. כב) משנשחט נודע לו הרם. מן) הוא הלא מחכמינו א"נ.

תורה אור השלם

1. וְזֶבַח אֲשֶׁר יֹאכַל בְּשַׂר מִזִּבְחֵי שְׁלָמָיו בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ יֵאָכֵל לֹא יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהַנִּשְׁאָר מִבְּשַׂר הַזֶּבַח בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף: ויקרא ז כ
2. הַקְּטֹרֶת הַבֹּקֶר הַמַּבְזִיעָה לִחֹם אֲשֶׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ כָּל חֹלֶב לַה': ויקרא ג טז

הגהות הב"ח

(א) בסמטא מיט כן **אם** עד כ"ל נכל המסגה: (ב) ת"ש דיה אין מיגול וכו' קל ס"ל ותחי"כ מ"ה תנאי היא תנא דמתני': (ג) ר"ה מוקי ליה וכו' יהיה לימא דקתני. ל"ל דיה מוקי ליה מתני' ולמה לא קתני דקתני. ל"ל דיה מת אחר נמצא נתרפו מולי קדשים ולא תמר בתיתי' ולר' מ"ה מ"ש מהא דתנן בפ"ק דמעילה (דף ז) המקדש בשוגג ומעל ברבית ומעל בשבועת שוא ובשבועת שקר ומעל בתרומה ובמעשרות ובמעשר בהמה ובבכורות ובמחוסר כפורים ובמחוסר אחר הטבילה ובמחוסר אחר הזאה ובמחוסר אחר הערב שמש ובמחוסר אחר הקטרת אימורין ובמחוסר אחר זריקת דמים ובמחוסר אחר הקטרת חלבים ובמחוסר אחר כפרה ובמחוסר אחר שחיטה ובמחוסר אחר קבלת דמים ובמחוסר אחר הולכת דמים ובמחוסר אחר הולכת אברים ובמחוסר אחר הולכת שתי הלחם ובמחוסר אחר הולכת שתי הכבשים ובמחוסר אחר הולכת לחם הפנים ובמחוסר אחר הקטרת הלבונה ובמחוסר אחר הקטרת הקטורת ובמחוסר אחר הקטרת נתחים ובמחוסר אחר הקטרת פדרים ובמחוסר אחר הקטרת אברים ובמחוסר אחר הקטרת פרשת המערכה ובמחוסר אחר הקטרת פרשת התמיד ובמחוסר אחר הקטרת פרשת הקטורת ובמחוסר אחר הקטרת פרשת הנסכים ובמחוסר אחר הקטרת פרשת הפסח ובמחוסר אחר הקטרת פרשת יום הכפורים ובמחוסר אחר הקטרת פרשת יום טוב ובמחוסר אחר הקטרת פרשת שבת ובמחוסר אחר הקטרת פרשת ראש חדש ובמחוסר אחר הקטרת פרשת שבועות ובמחוסר אחר הקטרת פרשת סוכות ובמחוסר אחר הקטרת פרשת שמיני עצרת ובמחוסר אחר הקטרת פרשת שמחת תורה ובמחוסר אחר הקטרת פרשת ראש השנה